

Lidská práva a čas

Vážnou otázkou je nepochybně vztah mezi jedincem a jeho „lidskými právy“. Způsob, jakým se mluví i v mezinárodních dokumentech o tom, že tato práva jsou „vrozená“ atd., tedy jak se spojují s narozením jedince, je poněkud omezený a omezující, protože nechává zcela stranou to, že již dnes musíme respektovat lidská práva příštích generací. Vrozené snad mohou být nějaké vlastnosti, ale lidská práva nejsou přece vlastností každého jednotlivce. Je tomu spíše tak, že jednotliví lidé se do svých práv rodí, tedy že lidská práva jim resp. jejich zrození „časově“ předcházejí. Ovšem tato předchůdnost nesmí být chápána jako antecedens, které je ve chvíli zrození člověka již minulostí, tedy něčím, co tu už není. To však dává smysl jen tehdy, když nejen zrození člověka, nýbrž vznik každého subjektu (tj. pravého jsoucná) pochopíme nejen jako událost, která přichází z budoucnosti, postupně se stává „celkem“, jak prochází jednotlivými svými „aktuálními přítomnostmi“ (tzv. jsoucnostmi), až posléze končí zánikem subjektu (resp. smrtí jednotlivce), nýbrž také jako výkon vlastního „bytí“, jímž subjekt (resp. jednatel) jde usilovně tomuto svému vlastnímu „dění“ vstříc a tak spolupracuje na svém vlastním sebeuskutečnění. Ze zkušenosti, tj. z vlastních zážitků víme, že každou svou aktivitou směřujeme do budoucnosti, do nejbližší chvíle nebo do blízkých hodin či dnů, ba dokonce let. A přitom to, co uděláme, odchází zároveň do minulosti, stává se tím, co už nastalo a co pominulo. Tak dochází k tomu, že čas našich aktivit a našeho usilování má jiný, obrácený směr, než je čas procesů a dějství kolem nás i v nás. Lidská práva náleží však mezi skutečnosti, které nenastávají, aby přešly do minulosti, nýbrž které stále přicházejí, tj. nastávají, ale nepomíjejí, stále platí jako závazek a norma, ale nejsou ztotožnitelné s ničím, na čem se podílel a podílí nějaký člověk, nějaká lidská instituce nebo instance, i když se lidé vždycky budou pokoušet je nějak uchopit a formulovat. Jsou tedy dva typy skutečností: takové, které nastávají a pomíjejí, a takové, které vždy znovu přicházejí, ale nikdy nejsou příšlé, nastalé, uskutečněné.

(Praha, 031229-1.)